

Literatura a prameny

- BARTONÍČEK, Pavel a kolektiv: *Válka v nás a my ve válce – Slaný a Slánsko ve XX. století*. Slaný, 2016.
- BARTONÍČEK, Pavel (ed.): *Továrník Pála a Lepší Slaný*. Slaný, 2017.
- BÁRTA, Milan: Všichni čekají tvrdý a spravedlivý trest. Konec kladenského gestapa. *Paměť a dějiny*, č. 2, r. 2016, s. 57–67.
- ČERVENKA, Jiří: *Prokletí továrníka Pály*. Nové Strašecí, 2007.
- ČERVENKA, Jiří: *Šla s ním až k šibenici*. Nové Strašecí, 2006.
- CHOLÍNSKÝ, Jan: Klíč k sovětizaci Československa. *Paměť a dějiny*, č. 2, 2013, s. 2–15.
- DVOŘÁKOVÁ, Jiřina: *Státní bezpečnost v letech 1945–1953. Organizační vývoj zpravodajských a státně bezpečnostních složek*. Praha, 2007.
- DRTINA, Prokop: *Československo můj osud*. Sv. II/1, Praha, 1992.
- HANZLÍK, František: *Tajné služby na cestě KSČ k moci 1945–1948*. Praha, 2021.
- HANZLÍK, František: K historickým souvislostem přijetí Benešových dekretů a řešení otázky odsunu sudetských Němců. *Politologický časopis*, roč. II., č. 2/1995, s. 90–103.
- HEJL, Vilém: *Zpráva o organizovaném násilí*. Praha, 1990.
- CHOLÍNSKÝ, Jan: Klíč k sovětizaci Československa. *Paměť a dějiny*, č. 2, 2013, s. 2–15.
- CHLUP, Rudolf: *Obchodní korespondence*. Praha, 1926.
- IVANOV, Miroslav: *A hořel snad i kámen*. Praha, 1982.
- JANEČKOVÁ, Eva: *Proces s protektorátní vládou*. Praha 2012.
- KLIMENT, Josef – VELČOVSKÝ, Václav (ed.): *U obětovaného prezidenta: hořké paměti Háchova tajemníka*. Praha, 2019.
- KOUDELKA, Zdeněk: *Jaroslav Krejčí. Protektorátní premiér a předseda Ústavního soudu.*, Praha, 2021, 146 s.
- KREJČÍ, Vladimír: *Poznamenaný. Deset měsíců s Janem A. Baťou*. Zlín, 2019.

- KROPÁČ, František: *Zločin v Lidicích. Román – skutečnost*. Praha, 1946.
- KROPÁČ, František: *Zločiny nacismu ve světle německých důkazů*. Praha, 1946.
- KROPÁČ, František: *Český národ soudí K. H. Franka*. Praha, 1946.
- KRAUS, Ivo – KRÁLÍK, Jan – SERVUS, Stanislav:
Vědci, vynálezci a podnikatelé v Českých zemích. Svazek druhý, Škoda, Křižík, Kolben, Klement, Baťa. Praha, 2017, 209 s.
- KUKLÍK, Jan: Dekrety prezidenta republiky. In: Jan NĚMEČEK a kol.: *Kapitoly z osvobození Československa 1945*. Praha, 2017, s. 117–120.
- KUSLOVÁ, Hana: *Národní soud versus Jan Antonín Baťa*. Zlín, 2015.
- KYNCL, Vojtěch: *Lidice. Zrození symbolu*. Praha, 2015.
- LOUDA, Vlastimil: *Lidice, čin krvavého teroru a porušení zákonů i základních lidských práv*. Praha, 1946.
- MERHOUT, Cyril: *Lidice*. Praha, 1945.
- MUSIL, Michal: Příběh Háchova politického sekretáře. Josef Kliment před Národním soudem roku 1947. *Soudobé dějiny* 1995, roč. II, čís. 4, s. 530–544.
- NIKEL, Zbyněk: *Historie firmy Pála a spol., továrna elektrických článků a baterií ve Slaném, 1889 (1919) – 1945*. (Disertační práce), ČVUT, Praha, 2021.
- PLACHÝ, Jiří: *Případ Fritz. Válečný zločinec Max Rostock jako agent StB*. Praha, 2002.
- POSPÍŠIL, Jaroslav – POSPÍŠILOVÁ, Hana: *Rub a líc baťovských sporů*. Zlín, 2012.
- PROCHÁZKA, František: *Dvacet o Pálovi. Soubor vzpomínek přátel továrníka a starosty města Slaného Jaroslava J. Pály, vydaných k jeho šedesátinám*. Slaný, 1942.
- ROKOSKÝ, Jaroslav: Amnestie 1960. *Paměť a dějiny*, č. 1, Praha, 2011, s. 36–54.
- SLABOTÍNSKÝ, Radek: *Amnestie prezidenta republiky v letech 1960 a 1962 a rehabilitace politických vězňů v 60. letech*. Disertační práce, Masarykova univerzita Brno, Brno, 2010, s. 50.

- ŠÍMA, Ladislav: *Lidice. Čin krvavého teroru a porušení zákonů i základních lidských práv*. Praha, 1946.
- ŠLOUF, Jakub – NĚMEČKOVÁ, Daniela a kol.: *Mimořádný lidový soud v Praze (1945–1948). Retribuce jako služební úkol na hraně možnosti i profesní cti zaměstnanců justice*. Praha, 2020, s. 205.
- ŠLOUF, Jakub: Retribuční justice soudí revoluci. Konflikty Mimořádného lidového soudu v Praze a Oblastní úřadovny StB v Praze v letech 1946–1947. *Securitas Imperii*, č. 34, s. 100–117.
- TOMÁŠEK, Dušan: Osudný dopis. *Hlas revoluce: Týdeník Československé obce legionářské*. Praha: Československá obec legionářská, 05. 06. 1982, 35(22), s. 9.
- VÍŠEK, Zdeněk: Osud jednoho Čecha. Jaroslav Jan Pála (27. 9. 1882 - 9. 3. 1963). *Slánský obzor*, 2007, roč. 15, s. 38–59.
- VYKOUPIL, Libor: *Slovník českých dějin*. Praha, 1994, s. 526.
- WIRKNER, Patrik – TOŠNAR, Libor – HULÁK, Jiří: *Walter – kapitoly z osudů lidí a strojů slavné značky v době rakousko-uherské monarchie a první československé republiky*. Praha, 2023, 150 s.

Periodika

Hlas revoluce
 Národní osvobození
 Obrana lidu
 Rudé právo

Prameny

ABS, V 9958 MV, VS-65/11-65, Antonín Klečánek.
 ABS, Personální spis příslušníka Ministerstva vnitra, KP1-16 + OEK, František Polák.
 ABS, Personální spis příslušníka Ministerstva vnitra, KP1-18_3--2-0219, František Smaha.
 ABS, Personální spis příslušníka Ministerstva vnitra, č. ev. 164-10 + OEK, František Vybíral

ABS, f. 52 Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD
 ABS, f. 305 Ústředna státní bezpečnosti
 Archiv firmy Bateria Slaný CZ, s. r. o.
 Bundesarchiv (BArch) Berlin, R 58 Reichssicherheitshauptamt
 Městský úřad Smečno, Kniha narozených Přelíc, sg. 19, svazek VII., r. 1882, s. 29–30
 NA, NAD 109, Státní tajemník u říšského protektora v Čechách a na Moravě, Praha, (1853) 1939–1945 (1948)
 NA, NAD 1075, Ministerstvo vnitra – referát „L“ (1938–1948)
 Rodinná sbírka Rudolfa Pály
 Osobní sbírka Petera Rusnáka
 Slánský obzor, r. LIII, 1945, s. 16–22
 Slánský obzor, r. LIV, 1946
 SOKA Kladno, Město Slaný, Pamětní kniha Královského města Slaného II.
 SOKA Kladno, Městský národní výbor Slaný, zápisy 1945
 SOKA Kladno, Okresní národní výbor Slaný, zápisy 1945
 SOKA Kladno, četnická stanice Slaný, schvalování zápisu 1938–1945
 SOKA Kladno, četnická stanice Tuchlovice, schvalování zápisu 1938–1945
 SOKA Kladno, četnická stanice Buštěhrad, přestřelka Požáry
 SOA Praha, MLS Praha, LS 2140/46 Jaroslav Jan Pála a Václav Ctibor
 SOA Praha, MLS Praha, LS 7408/46 Harald Wiesmann a spol.
 SOA Praha, MLS Praha, LS 1290/45 Karel Čurda
 SOA Praha, MLS Praha, LS 0437/48, Jan Fousek
 SOA Praha, NAD 1255, fond Pála 1919–1945, k. č. 51, 68 a 69
 SOA Litoměřice, MLS Litoměřice, pres. 279/46
 SOA Kladno, Protokoly městské rady od 21. 1. 1941 do 25. 1. 1944, Správní komise od 1. 2. 1944 do 13. 2. 1945, Vládní komise do 5. 5. 1945
<https://www.pametnaroda.cz/cs/hnatek-jaroslav-20110705-0>
<https://www.pametnaroda.cz/cs/fricova-roz-palova-jarmila-1929>

Seznam a zdroje vyobrazení

Str. 8: V roce 1940 se J. J. Pála stal starostou Královského města Slaný. Zdroj: Archiv firmy Bateria Slaný CZ, s. r. o.
 Str. 20: Vyhlazení Lidic o pěti stech obyvatelích nemělo v Evropě obdoby, neboť nacistická třetí říše vynaložila v následujících dvou letech obrovské úsilí k úplnému zničení jakýchkoliv stop po obci. Zdroj: Wikimedia Commons, public domain.
 Str. 47: Firma Palaba vydala k 60. výročí narození zakladatele Jaroslava J. Pály vlastní časopis *Svět a síla* s fotografií rodné Přelíce, kde se továrník v roce 1882 narodil. Zdroj: SOA Praha, fond Pála, a. s., Slaný, karton číslo 68.
 Str. 48: Dům č. 2 v Přelíci byl bývalým hostincem, kde se 27. září 1882 narodil Jaroslav Jan Pála. Zdroj: SOA Praha, fond Pála, a. s., Slaný, karton číslo 69. Současný stav v roce 2023. Zdroj: Foto Marek Kryl.
 Str. 50–51: Rodina Pálových kolem roku 1930. Jaroslav Jan Pála (1882–1963) s manželkou Elisabeth (1880–1946), dcerou Annou (1911–1996) a synem Rudolfem (1907–1980). Zdroj: Rodinná sbírka Rudolfa Pály.
 Str. 52–53: Továrna Palaba představovala moderní komplex výroby, nové postupy a technické inovace ve vlastních laboratořích, patřila mezi špičku ve svém oboru na světové úrovni (snímky pocházejí z poloviny 30. let 20. století). Zdroj: Archiv firmy Bateria Slaný CZ, s. r. o.
 Str. 54: J. J. Pála s vrchním účetním Josefem Jakubkou (po jeho pravici) při návštěvě Baťových závodů ve Zlíně, kolem roku 1938. Zdroj: Rodinná sbírka Rudolfa Pály.
 Str. 66: Vila Pálových byla dokončena v průběhu druhé světové války. Zdroj: Rodinná sbírka Rudolfa Pály.
 Str. 67: Zřejmě krátce po osvobození v květnu roku 1945 proběhlo před kanceláři Palaby shromáždění pracovníků. Vpravo od vchodových dveří administrativní budovy stojí Antonín Hnátek,

- třetí po jeho pravici naslouchá řečníkovi ředitel Josef Jakubka. Zdroj: Archiv firmy Bateria Slaný CZ, s. r. o.
- Str. 78: Rozpory ve výpovědích Anny Marusczákové a Václava Říhy podrobně vyšetřovalo Gestapo. Nejpozději 5. června 1942 bylo zřejmé, že si V. Říha svá setkání s parašutisty vymyslel, aby se A. Marusczákové zalíbil. Zdroj: Wikimedia Commons, public domain.
- Str. 79: Neutěšený stav bývalého statku v Holousích č. p. 1., kde byla 3. června 1942 zatčena Anna Maruscáková kvůli tajemně napsanému dopisu od Václava Říhy. Zdroj: Foto Marek Kryl.
- Str. 83: Výpověď J. J. Pály z 1. června 1945 o předání dopisu Václava Říhy Anně Marusczákové do rukou českého četnictva. Originální dopis se nedochoval, ale pro účely soudu sloužila jeho kopie dle popisu svědků. Zdroj: Národní archiv, f. Ministerstvo vnitra – referát L, kart. 27, sign. C 6178.
- Str. 92–93: S dcerou Annou pojil J. J. Pálu vřelý citový vztah. Zdroj: Rodinná sbírka Rudolfa Pály.
- Str. 96–99: Záznam rozhovoru zřejmě z roku 1945 nebo 1946 mezi J. J. Pálou a neznámou osobou, která byla velmi dobře informována o poměrech v rodině, továrně i stavu soudního řízení. Zdroj: Rodinná sbírka Rudolfa Pály.
- Str. 101: Oskar Felkl uvedl do výsledkového protokolu 11. června 1945, že dopis neměl s rodinou Horákových a Lidicemi nic společného. Neexistenci důkazů o spoluvinně lidických obyvatel na atentátu na R. Heydricha potvrdil z originální zprávy H. Böhmeho i soudce Hugo Zeman 1. dubna 1946 během procesu s K. H. Frankem. Zdroj: ABS, fond Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD (f.52), sign. 52-1-86.
- Str. 103: J. J. Pála s nasazeným zvukovým zesilovačem vlastní výroby v prostorách továrny někdy v roce 1938. Zdroj: Archiv firmy Bateria CZ, s. r. o. Slaný.
- Str. 104: Klíčový důkaz údajné Pálovy kolaborace – členská průkazka Českého svazu pro spolupráci s Němci s jedním zaplaceným

- kolkem. Zdroj: SOA Praha, fond Mimořádný lidový soud Praha, sign. Ls 2140/46, karton číslo 347.
- Str. 111: Podnikový časopis *Světlo a síla* uveřejnil gratulaci k životnímu jubileu zakladatele na titulní stranu. Mezi přední gratulanty patřil majitel pražské Waltrovky Vítězslav Kumpera, který byl Pálovým obchodním partnerem i osobním přítelem. Zdroj: SOA Praha, fond Pála, a. s., Slaný, karton číslo 69.
- Str. 112: Vítězslava Kumperu a Jaroslava J. Pálu pojily nejen obchodní vazby, ale i dobré přátelství. Továrny obou byly po roce 1945 znárodněny. Zdroj: SOA Praha, fond Pála, a. s., Slaný, karton číslo 69.
- Str. 113–114: František Procházka – *Dvacet o Pálovi*. Zdroj: SOA Praha, fond Pála, a. s., Slaný, karton číslo 68.
- Str. 117: Důkazem o aktivní spolupráci s německou okupační mocí byl článek z *Večerníku Českého slova*. Zdroj: SOA Praha, fond Mimořádný lidový soud Praha, sign. Ls 2140/46, karton číslo 347.
- Str. 122: Svědkem předání „lidického“ dopisu a motivu J. J. Pály byl četník František Vybíral, který také zatýkal architekta Smetanu. Zdroj: ABS, fond Personální spisy příslušníků MV, personální spis ev. č. 164/10, František Vybíral.
- Str. 141: Ačkoliv byl „lidický“ dopis zřejmě zničen v horách spálených spisů kladenského nebo pražského Gestapa na konci války, soud měl k dispozici několika svědky potvrzené vzezření a obsah textu. Zdroj: SOA Praha, fond Mimořádný lidový soud Praha, sign. Ls 2140/46, karton číslo 347.
- Str. 164–165: Před soudcem Karlem Černíkem vypovídá Jaroslav Jan Pála. Charakteristická byla pro mimořádné lidové soudy jejich rychlost, ale i nepředvídatelnost. Václav Ctibor a Jaroslav Jan Pála před Mimořádným lidovým soudem v Praze Zdroj: Sběrka Petra Rusnáka.
- Str. 273–274: Jak dokazuje osobní korespondence a záznamy ze soudních spisů, stála Anna při svém otci po celou dobu jeho

věznění. Zvláště dopisy z 50. let odhalují kruté životní podmínky komunistických žalářů pro „nepřátele lidu“. Zdroj: Rodinná sbírka Rudolfa Pály.